MALTA

TRIBUNAL GHAL TALBIET ZGHAR

GUDIKATUR DR.
GRAZIO MERCIECA

Seduta tal-25 ta' Mejju, 2006

Talba Numru. 11/2006

Margaret Xuereb

vs

Ernest Cilia noe

It-Tribunal;

Ra l-avviz tat-talba;

Ra n-nota ulterjuri pprezentata mis-socjeta' konvenuta li permezz taghha eccepiet il-privilegium fori in kwantu l-istess socjeta' hija residenti fil-gzira ta' Malta u mhux f'Ghawdex.

Ra l-verbal tas-seduta tal-24 ta' Mejju 2006 imnejn jirrizulta li l-kawza giet differita ghad-decizjoni dwar din l-eccezzjoni

Ikkunsidra

Illi din l-eccezzjoni ma tressqitx in limine litis, u cjoe' fir-risposta ghall-avviz tat-talba, imma wara li l-attrici bdiet tressaq il-provi taghha. Dan it-Tribunal mhux marbut bir-regoli procedurali ta' Kap 12 ghajr fejn dawn huma espressament applikati ghalih, u ghalhekk huwa hieles li jirregola l-procedura tieghu stess, u allura hija fid-diskrezzjoni tieghu jekk jammettix li jsiru eccezzjonijiet ulterjuri, anke jekk ta' natura dilatorja. Tenut kont tal-ispeditezza li biha dan it-Tribunal huwa marbut li jmexxi l-kawzi ta' quddiemu, il-Gudikatur sedenti jittendi li jirrifjuta li jammetti li ssir eccezzjoni bhal din. Imma anke kieku kellu jigi applikat il-Kap 12, dan jghid li l-eccezzjoni tal-privilegium fori jista' jigi rinunzjat u meta ma jigix mitlub jitqies li gie rinunzjat (Artiklu 772 Kap 12). Ghalhekk is-socjeta' konvenuta meta naqset li tinvoka dan il-privilegg, u anzi ghamlet eccezzjoni fil-mertu, u halliet lill-attrici tixhed qabel qanqlet din l-eccezzjoni, issottomettiet ruhha ghall-gurisdizzjoni ta' dan it-Tribunal – ghax, kif maghruf anke fil-gurisprudenza, eccezzjoni simili kellha f'kull kaz titqajjem in limine litis inkella "quando l'eccezzione d'incompetenza (u l-privilegium fori huwa forma ta' din l-eccezzjoni ex. Art. 741(c) Kap 12) non e` stata opposta in limine litis s'intende rinunziata" (**Kollez Vol XXIV pIII p1067**).

Illi t-Tribunal jista' jieqaf hawn. Pero' jzid jghid li proprjament, l-eccezzjoni tal-privilegium fori, almenu fis-sens tekniku tal-kelma, ma tista' qatt titqanqal quddiemu.

Illi kif kellu diga' f'diversi kawzi l-okkazjoni jirrileva dan it-Tribunal, kif prezentement ippresedut, u kif ikkonfermat anke mill-Onorabbli Qorti tal-Appell – **John u Rose konjugi Portelli vs Victor u Alfreda konjugi Cachia – Qorti tal-Appell, coram Onor Prim Imhallef Noel Arrigo moghtija fil-11 ta' Lulju 2002 (Avviz Numru 24/01 GM)** ma hemmx Tribunal ghall-gzira ta' Malta u iehor ghall-gzejjer t'Ghawdex u Kemmuna, bhalma hu l-kaz fir-rigward tal-Qrati u anke ta' certi tribunali bhall-Bord Li Jirregola l-Kera u dak tal-Qbejjel, imma hemm Tribunal wiehed u uniku kemm ghal Malta kif ukoll ghal Ghawdex,u li *ghandu, sa fejn ikun prattikabbli, izomm il-laqghat tieghu*

fil-gzira fejn il-persuna li kontriha ssir it-talba jkollha r-residenza ordinarja taghha. Ghalhekk billi l-foro huwa wiehed, ma jistax ikun hemm *stricto sensu* privilegg li l-kaz jinstama' quddiem foro u mhux iehor.

Kif qal dan l-istess Tribunal fil-precitata kawza:

" Fil-kaz istanti, it-Tribunal m'ghandux dubbju li -lkonvenuti prezentement jirrisjedu fil-gzira ta' Malta. Illi pero l-privilegium fori ma japplikax ghal dan it-Tribunal, almenu mhux kif inhu rikonoxxut fil-Kodici ta' *Organizazzjoni u Procedura Civili. F'dak il-Kodici, insibu r-regoli li jirregolaw il-kompetenzi rispettivi ta' qrati differenti, u cioe' dik tal-Qrati Inferjuri u Superjuri ta' Malta fuq naha wahda u dik tal-Qorti tal-Magistrati (Ghawdex) fid-diversi kompetenzi taghha kem m inferjuri kif ukoll superjuri. Issa, kif diga' kellu lopportunita jispjega dan it-Tribunal f'kawza precedenti, m'hemmx Tribunal ghal Ghawdex u Tribunal ghal Malta. Hemm biss Tribunal wiehed li ghandu kompetenza kemm fil-gzira ta' Malta kif ukoll fil-gzejjer ta' Ghawdex u Kemmuna. Tabilhaqq, hemm regola fl-Att numru V tal-1995, Artiklu 3(4) li tixbah sewwa lillprivilegum fori li tippreskrivi hekk: it-Tribunal ghandu, sa fejn ikun prattikabbli (sottolinejar tat-Tribunal) izomm illaqghat tieghu fil-Gzira fejn il-persuna li kontriha ssir it-talbajkollha r-residenza ordinarja taghha. Dan ifisser illi: (1) jekk il-konvenut ikun jirrisjedi Malta, allura lkawza ghandha tinzamm f'Malta sakemm il-gzira t'Ghawdex ma tkunx il-forum conveniens; (2) billi hemm Tribunal wiehed, ma jista' jkun hemm l-ebda eccezzjoni ta' kompetenza, imma biss eccezzjoni dwar il-gzira li fiha t-Tribunal ghandu jzomm is-seduti tieghu".*

Il-Qorti tal-Appell, majjistralment ippronuncjat ruha hekk fl-imsemmija sentenza:

"Jibda biex jinghad li l-ligi dwar it-Tribunal ghat-Talbiet Zghar (Kap. 380) tipprovdi ghal rimedju ta' appell **biss** fil-kazijiet elenkati fl-artikolu 8(2). Dawn huma:

(a) Kull haga li jkollha x'taqsam mal-gurisdizzjoni tat-Tribunal;
(b) Kull kwistjoni ta' preskrizzjoni;
(c) Kull nuqqas ta' tharis tad-disposizzjonijiet ta' l-Artikolu 7(2);
(d) Meta t-Tribunal ikun b'mod gravi mar kontra d-dettami ta' l-imparzjalita' u ta' l-ekwita' skond il-ligi u dik l-azzjoni tkun ippregudikat il-jeddijiet ta' min jappella.

"L-eccezzjoni li biha l-konvenuti appellanti nvokaw *"l-lprivilegium fori"*, hija eccezzjoni ta' kompetenza li fil-fehma ta' din il-Qorti tinkwadra ruhha fl-Artikolu 8(2)(a) tal-Kap. 380. Dan in lineja tal-gurisprudenza ta' din il-Qorti (ara per ezempju s-sentenza moghtija minn din il-Qorti fil-kawza flismijiet **Il-Prokuratur Legali Jonathan de Maria vs Il- Prim'Ministru et** (Avviz numru: 662/97JR) deciza fid-29 ta' Jannar 1999).

"L-aggravju ta' l-appellanti jitratta dwar l-eccezzjoni sollevata minnhom fis-seduta tas-16 ta' Ottubru 2001 (igifieri wara li pprezentataw risposta fl-20 ta' Awwissu 2001) li biha eccepew il-*privilegium fori.* Skond l-Artikolu 741[c] tal-Kodici ta' Organizazzjoni u Procedura Civili (Kap. 12), l-eccezzjoni ta' inkompetenza ta' qorti tista' tinghata *"meta hu moghti lillkonvenut*
il-beneficcju li jigi msejjah quddiem qorti partikolari". Beneficcju li huwa moghti: *"lill-persuni li joqghodu fil-Gzira ta' Malta rigward il-qrati ta' dik il-Gzira, u lil dawk li joqoghdu fil- Gzejjer ta' Ghawdex u Kemmuna rigward il-qorti ta' dawk il- Gzejjer"*.

" Kien korrett it-Tribunal meta qal li l-Att numru V ta' l-1995 johloq Tribunal ghal Talbiet Zghar wiehed biss. Dan kuntrarjment ghal dak li nsibu fil-kaz tal-qrati inferjuri fejn l-Artikolu 4 tal-Kap 12 jipprovdi li dawn il-qrati huma:

(a) il-Qorti tal-Magistrati (Malta) ghall-Gzira ta' Malta;
(b) il-Qorti tal-Magistrati (Ghawdex), ghall-Gzejjer ta' Ghawdex u Kemmuna. Quddiem il-qrati ordinarji hija l-ligi stess li taghti lill-konvenut il-beneficcju li jigi msejjah

quddiem qorti partikolari skond jekk joqghodx fil-Gzira ta' Malta jew Ghawdex. Hekk per ezempju, l-Artikolu 47(1) tal-Kap. 12 jipprovdi li l-Qorti tal-Magistrati (Malta) tiddecidi pretenzjonijet kontra persuni li *"joqghodu, jew li ghandhom ir-residenza taghhom ordinarja, f'parti tal-Gzira ta' Malta"*.

"Minn qari ta' l-Att dwar Tribunal Ghal Talbiet Zghar (Kap. 380) ma jirrizulta li hemm l-ebda provvediment f'din il-ligi li jaghti beneficcju simili lill-konvenut, jew li jaghmel l-Artikoli fuq citati tal-Kodici ta' Organizazzjoni u Procedura Civili (Kap. 12) applikabbli ghall-proceduri li jigu ntavolati quddiem it-Tribunal Ghal Talbiet Zghar. L-uniku haga li jistipula l-Kap. 380 huwa li t-Tribunal ghandu jzomm il-laqghat tieghu f'Malta u Ghawdex u *"**sa fejn ikun prattikabbli**, izomm il-laqghat tieghu fil-gzira fejn il-persuna li kontriha ssir it-talba jkollha r-residenza ordinarja taghha"* (Artikolu 3[4] tal-Att numru V ta' l-1995). Il-kliem *"sa fejn ikun prattikabbli"* (*as far as practicable* fit-Test Ingliz) huwa kliem cjar u jhalli l-kwistjoni fid-diskrezzjoni assoluta tat-Tribunal Ghal Talbiet Zghar. It-Tribunal qies iccirkostanzi kollha tal-kaz, b'mod partikolari l-fatt li l-incident sehh f'Ghawdex u li l-parti l-kbira tax-xhieda jghixu f'Ghawdex, u wasal ghal konkluzjoni li jkun iktar prattikabbli li l-kaz jinstema' f'Ghawdex. L-appellanti ma ressqu l-ebda raguni valida ghalfejn id-diskrezzjoni ezercitata mit-Tribunal Ghal Talbiet Zghar ghandha tigi disturbata."

Anke kieku kellha tigi ammessa l-eccezzjoni de quo agitur, xorta wahda din ghandha tigi michuda billi huwa iktar konvenjenti li l-kaz jinstama' fil-Gzira ta' Ghawdex stante li x-xhieda citati mill-atturi u l-maggor parti tax-xhieda citati mill-istess socjeta konvenuta joqghodu lkoll Ghawdex; il-kaz gara f'Ghawdex, u l-kumpannija konvenuta kienet ukoll topera f'Ghawdex.

Ghaldaqstant it-Tribunal jichad l-eccezzjoni tal-privilegium fori. Spejjez rizervati ghall-gudizzju finali.

< Sentenza In Parte >

---------------------------------TMIEM---------------------------------